

УДК 346+347.4

DOI <https://doi.org/10.32782/1813-338X-2025.3.20>**О. В. Лещенко**

кандидат юридичних наук,
доцент кафедри конституційного, міжнародного права та публічно-правових дисциплін
Київського університету інтелектуальної власності та права
ORCID ID: 0000-0003-3103-6383

СИСТЕМНІ НЕДОЛІКИ ЗАКОНОДАВЧОЇ ТЕХНІКИ В ПОДАТКОВОМУ ПРАВІ: ВИДИ ТА ПРАВОВІ ХАРАКТЕРИСТИКИ

Стаття присвячена комплексному дослідженню системних недоліків законодавчої техніки в податковому праві України, які виходять за межі традиційно аналізованих колізій і прогалин та охоплюють такі дефекти, як надмірне дублювання норм, нераціональне розташування правових приписів і логічна недосконалість нормативних конструкцій. На основі теоретико-правового аналізу, доктринальних джерел і практики застосування Податкового кодексу України встановлено, що зазначені дефекти не є суто редакційними вадами, а мають системний характер і безпосередньо впливають на ефективність податкового регулювання. Доведено, що дублювання норм сприяє перевантаженню нормативного масиву та створенню правової невизначеності; нераціональне розташування приписів порушує внутрішню логіку побудови Податкового кодексу України, ускладнює пошук і застосування норм; логічна недосконалість формулювань призводить до суперечливих інтерпретацій, нормативних аберацій і появи можливостей для зловживань. Визначено, що ці дефекти підривають принципи законності, правової визначеності, єдності та стабільності оподаткування, формують підґрунтя для вибіркового правозастосування, погіршують якість адміністрування податків і знижують рівень довіри платників до держави. У статті обґрунтовано необхідність системного нормативного аудиту податкового законодавства, удосконалення техніки нормотворення, впровадження логіко-структурної експертизи податкових законопроектів і використання сучасних цифрових інструментів для виявлення дефектів ще на етапі підготовки законодавчих актів. Зроблено висновок, що подолання описаних недоліків є ключовою умовою підвищення якості податкового регулювання та забезпечення передбачуваності й справедливості податкової системи України.

Ключові слова: податкове законодавство, законодавча техніка, юридичні дефекти, дублювання норм, логічна недосконалість, нераціональне розташування норм, правова визначеність.

Постановка проблеми. Якість законодавчої техніки у сфері податкового права безпосередньо визначає рівень правової визначеності, стабільності та справедливості оподаткування. Поза межами традиційно досліджуваних дефектів – прогалин і колізій – у Податковому кодексі України та пов'язаних актах системно виявляються інші, менш формалізовані, але не менш небезпечні вади: надмірне дублювання норм, нераціональне розташування приписів, логічна недосконалість правових конструкцій. Ці дефекти здебільшого сприймаються як “технічні” або “редакційні” вади, хоча на практиці вони трансформуються у суттєві перепони для реалізації принципів законності, правової визначеності, єдності та стабільності податко-

вої системи, закріплених у ст. 4 ПК України. Їх наявність ускладнює доступність і передбачуваність податкового регулювання, сприяє вибіркому правозастосуванню, створює ґрунт для податкових «схем» і знижує рівень довіри платників до держави. За цих умов актуалізується потреба в комплексному дослідженні вказаних системних недоліків законодавчої техніки саме як окремої групи юридичних дефектів податкового законодавства.

Стан наукової розробки проблеми. Питання дефектів законодавства розробляються у загальнотеоретичній юриспруденції (І.В. Суходубова, О. Скаун, М. Козюбра та ін.), де сформовано підходи до розуміння прогалин, колізій, логіко-структурних та техніко-юридич-

них вад нормативних актів. У фінансово-правовій науці досліджувались окремі аспекти якості податкового законодавства (М. Кучерявенко, О. Дмитрик, Є. Смичок, С. Пирога та ін.), піднімалися питання системності Податкового кодексу України, стабільності оподаткування, відповідності податкових норм принципу правової визначеності. Однак дублювання норм, нераціональне їх розташування та логічна недосконалість здебільшого згадуються фрагментарно – як похідні проблеми, а не як самостійний предмет аналізу у межах податкового права. Відсутність цілісних досліджень, що розкривали б їхню природу, правові ознаки, класифікацію та вплив на реалізацію податково-правових принципів, зумовлює необхідність спеціального, системного теоретико-прикладного осмислення цієї проблематики.

Метою наукової статті є вивчення системних недоліків законодавчої техніки в податковому праві: види та правові характеристики.

Виклад основного матеріалу. Якість податкового законодавства України суттєво впливає на ефективність оподаткування та реалізацію податкової політики держави. Поряд із класичними вадами нормативних актів – колізіями та прогалинами – у податковому праві виявляються й інші юридичні дефекти, такі як надмірне дублювання норм, нераціональне розташування правових норм та логічна недосконалість правових конструкцій [1, с. 45-56]. Ці недоліки виникають здебільшого внаслідок порушення правил законодавчої техніки і формальної логіки при розробці нормативних актів [2, с. 19].

Якість податкового законодавства України суттєво впливає на ефективність оподаткування та реалізацію податкової політики держави. Поряд із класичними вадами нормативних актів – колізіями та прогалинами – у податковому праві виявляються й інші юридичні дефекти, такі як надмірне дублювання норм, нераціональне розташування правових норм та логічна недосконалість правових конструкцій [2, с. 45-56]. Ці недоліки виникають здебільшого внаслідок порушення правил законодавчої техніки і формальної логіки при розробці нормативних актів [3, с. 19].

Дублювання правових норм полягає у повторенні тотожних або близьких за змістом нормативних приписів у межах одного чи кількох актів. Доктрина відносить надмірне дублювання до числа юридичних дефектів, коли спостерігається повний збіг обсягу й смислу норм, внаслідок чого виникає тотожність правового регулю-

вання [3, с. 34]. Такий дефект означає наявність зайвих, фактично повторних положень, які не додають нової регулятивної інформації, а лише громіздять законодавчий матеріал.

Дублювання правових норм полягає у повторенні тотожних або близьких за змістом нормативних приписів у межах одного чи кількох актів. Доктрина відносить надмірне дублювання до числа юридичних дефектів, коли спостерігається повний збіг обсягу й смислу норм, внаслідок чого виникає тотожність правового регулювання [4]. Такий дефект означає наявність зайвих, фактично повторних положень, які не додають нової регулятивної інформації, а лише громіздять законодавчий матеріал.

У теорії держави і права зайве дублювання норм права прямо називається одним із дефектів у праві нарівні з колізіями і прогалинами [5, с. 45-48]. Зокрема, І.В. Суходубова вказує, що дублювання нормативно-правового матеріалу – другий тип дефектів законодавства після порушення цілісності термінології [3, с. 35-45]. Дублювання приписів правових норм має класифікувати як «логіко-структурний дефект», пов'язаний з вадами змісту права [5]. Такі дефекти виникають через недотримання правил логіки права при побудові норм та їх закріпленні в тексті акта. Іншими словами, законодавець іноді повторює одні й ті самі положення у різних статтях чи актах замість того, щоб врегулювати питання одноразово і чітко.

Практика законотворення показує, що дублювання норм траплялось навіть при прийнятті ПК України 2010 року і неодноразово виправлялось подальшими змінами. Так, невдовзі після набрання чинності ПК України законодавець вимушено вилучив деякі повторні норми. Наприклад, підпункт 20.1.7 ПК України було виключено як такий, що фактично повторював повноваження податкового органу, передбачене підпунктом 20.1.2 ПК України [6]. Отже, у початковій редакції дві різні статті дублювали одна одну щодо прав контролюючих органів, що було визнано зайвим. Ще одним прикладом є повторення окремих норм у розділах, присвячених різним видам податків: інколи загальні вимоги (наприклад, щодо обліку платників чи застосування штрафних санкцій) дублюються у спеціальних розділах замість посилання на загальну норму. Таке дублювання не лише перевантажує текст ПК України, але й може стати джерелом суперечностей, якщо при внесенні змін одне з дубльованих положень коригується, а інше – ні.

Зайве повторення приписів можливе і між ПК України та підзаконними нормативними актами. Ідеально, підзаконні акти мають деталізувати або впроваджувати норми ПК України, не копіюючи їх дослівно. В реальності ж трапляються випадки, коли підзаконний акт дублює норму ПК України, інколи з незначними редакційними відмінностями. Наприклад, на початку дії ПК України накази Державної податкової адміністрації містили положення, що майже дослівно відтворювали норми Кодексу щодо порядку податкових консультацій [6]. Таке дублювання створює ризик розбіжностей у разі несвоєчасного внесення змін або різного тлумачення дублікатів норми. Отже, дублювання норм в податковому законодавстві порушує вимогу системності і економії законодавчого матеріалу.

Юридичними ознаками дефекту дублювання є: 1) наявність двох або більше нормативних приписів з ідентичним змістом; 2) зайвість одного з них для правового регулювання (тобто норму можна вилучити без шкоди для цілісності регулювання). За наявності двох норм, які регулюють один і той самий різновид податкових правовідносин, але відрізняються формулюванням, місцем розташування чи обсягом диспозиції, об'єктивно постає питання про те, яка з них підлягає пріоритетному застосуванню. Така ситуація неминуче породжує стан правової невизначеності та відкриває можливості для вибіркового, ситуативно зумовленого тлумачення й застосування права.

Дублювання, як підкреслює М. Мазур, суперечить вимогам принципу правової визначеності та передбачуваності оподаткування, оскільки множинність формально чинних приписів щодо одного й того самого питання ускладнює формування у платника податків обґрунтованих законних очікувань щодо змісту його прав та обов'язків [7]. У практичному вимірі це означає, що як платники податків, так і контролюючі органи можуть апелювати до різних, хоча й близьких за змістом, норм, обираючи ту їх редакцію, яка є для них більш вигідною за результатами конкретного спору. У підсумку страждає внутрішня узгодженість і системність податкового законодавства, оскільки замість єдиної, чітко вибудованої регулятивної моделі формується багатоваріантний, фрагментований режим правового регулювання, що суперечить завданню забезпечення стабільності та єдності податкової системи.

Зазначені проблеми відмічають українські науковці. Зокрема, І.О. Крюкова серед систем-

них недоліків податкового законодавства згадує надлишкову нормативність – ситуацію, коли масив актів та норм містить зайві повторення [8]. О. А. Дмитрик також вказувала, що дублювання податково-правових норм шкодить внутрішній узгодженості системи законодавства, вимагаючи невідкладного усунення для забезпечення принципів єдності і стабільності права [9, с. 718-719].

Водночас, повністю уникнути дублювання важко у комплексних кодифікованих актах: іноді свідоме дублювання використовується як технічний засіб нагадування важливого правила у кожному розділі. Межа між «необхідним» і «зайвим» дублюванням може бути дискусійною і потребує експертного обґрунтування. В цілому, податково-правова доктрина рекомендує за можливості замість повторення норм у різних місцях використовувати відсилання або бланкетні норми, що сприяє компактності і узгодженості законодавства [10].

Нераціональне (необґрунтоване) розташування норм – це структурний дефект законодавства, за якого правила і положення вписані у систему джерел права нелогічно, в неподходящому місці або порядку. І.В. Суходубова визначає цей вид дефекту як такий, що порушує структурні зв'язки системи права при побудові юридичних правил [3, с. 86-88]. Простими словами, норма «лежить не там, де слід», що ускладнює її пошук, розуміння або застосування.

На думку дослідників, нераціональне розташування норм більше стосується форми нормативно-правового акта (його структури), аніж змісту регулювання [3, с. 89]. Нераціональне розташування податкових норм відносить це явище до техніко-юридичних дефектів законодавства, пов'язаних з порушенням вимог нормотворчої техніки [5]. Зокрема, до техніко-юридичних недоліків податкового права він відносить нераціональне розміщення норм у тексті нормативно-правового акта, необґрунтоване використання бланкетних та відсилочних норм, невизначеність норм, помилки у виборі виду акта тощо [5]. Таким чином, проблема має «редакційно-структурний» характер: закон може містити всі потрібні правила, але логіка їх викладення порушена.

Податковий кодекс України – кодифікований акт, структура якого побудована за певною логікою (загальна частина, особлива частина, перехідні положення тощо). Втім, протягом розвитку ПКУ накопичилися приклади, коли розміщення

норм викликає критику. Один з характерних проявів – нагромадження матеріальних норм у Перехідних положеннях (розділ XX ПК України). Первинно перехідні положення призначені для тимчасових правил чи особливостей, але на практиці до них включено багато норм, що діють багато років і фактично є постійними особливостями оподаткування (наприклад, спеціальні режими з ПДВ для сільгосп підприємств, звільнення від оподаткування для певних галузей тощо). Такий підхід створює фрагментарність: суттєві правила розкидано між основною частиною ПК України та його прикінцевими положеннями, що ускладнює користування законом і може призводити до помилок. На це звертають увагу науковці, наголошуючи, що нераціональне «розкидання» пов'язаних норм порушує внутрішню цілісність законодавства і шкодить принципу системності [11, с. 48].

Інший приклад – невідповідність розташування норм їх змісту або загальній логіці кодифікації. Зокрема, певні визначення термінів у ПК України дані не в статті 14 «Визначення понять», а в спеціальних розділах. Наприклад, визначення терміна «нерезидент» міститься в ст. 14.1 ПК України, тоді як визначення «пов'язана особа» для цілей трансфертного ціноутворення – в ст. 39 ПК України, а не разом з іншими термінами. Хоча це продиктовано спеціальним контекстом, з погляду системності було б логічніше подати всі базові дефініції у загальному розділі, щоб уникнути пошуку по різних главах. Аналогічно, порядок погашення податкового боргу колись був прописаний у двох різних главах: загальні положення і окремо щодо єдиного внеску, що вимагало узгодження. Згодом ці норми об'єднали, усунувши дублювання (Законом України від 24 жовтня 2013 року № 657-VII № 466-IX «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо обліку та реєстрації платників податків та удосконалення деяких положень») [12; 13], але первісно таке рознесення створювало плутанину.

Основною причиною нераціонального розташування норм є недоліки законодавчої техніки при структуруванні кодифікованого акта або при внесенні змін. Коли поправки до закону приймаються хаотично, без загального бачення структури, нові норми можуть додаватися «в кінець» розділу або до перехідних положень, навіть якщо їх місце логічно – в основній частині. Так накопичуються «структурні аномалії» кодексу. Правовими ознаками дефекту розташування норми є: а) положення, які змістовно належать

до однієї тематики, розкидано по різних розділах акта; б) важливі норми сховані у нетипових місцях (напр. постійно діючі правила в прикінцевих положеннях); в) порушення ієрархії норм (наприклад, детальне правило передую загальному принципу, або навпаки, спеціальна норма поміщена поза межами відповідного розділу).

Нераціональне розташування норм ускладнює роботу як платників податків, так і органів ДПС та судів. По-перше, пошук релевантної норми стає менш інтуїтивним: адресат закону може не здогадатися, що важливе для нього правило сховане, наприклад, у «Перехідних положеннях» або в іншому розділі. По-друге, порушення логіки побудови норм може привести до конфлікту між загальними і спеціальними нормами: якщо спеціальна норма поміщена не там, де всі інші спеціальні положення, легко не врахувати її й застосувати загальну норму помилково. Як зазначається в літературі, однією з поширених проблем ПКУ є колізії між загальними і спеціальними положеннями через неузгодженість їх розміщення [14]. По-третє, у довгостроковій перспективі нераціональна структура підриває єдність податкового законодавства – воно виглядає як набір розрізнених фрагментів, а не як цілісна система, що знижує рівень правової визначеності та може негативно впливати на імідж податкової системи (незрозумілі закони підривають довіру бізнесу).

Приклад судової оцінки. Хоча судова практика рідко оперує терміном «нераціональне розташування норм», деякі рішення фактично критикують законодавця за неузгоджену структуру. Приміром, Верховний Суд у кількох справах щодо оподаткування підкреслював, що «норма-принцип стабільності податкового законодавства не може змінювати порядок набрання чинності новими правилами оподаткування» [15], вказуючи на хибне розміщення норми-принципу (ст. 4 ПКУ) відносно норм про набрання чинності. Фактично суд звернув увагу, що принцип стабільності (ст. 4.1.9 ПКУ) декларує незмінність правил протягом бюджетного року, але порядок внесення змін визначається іншими нормами (п. 4.5 ст. 4 ПКУ тощо), і їх слід читати у системному зв'язку. Цей приклад підтверджує: якщо норми розташовані не інтуїтивно, виникають труднощі у тлумаченні їх взаємодії.

Логічна недосконалість податкового законодавства проявляється у порушенні законів формальної логіки в змісті норм та їх взаємозв'язках. Мова йде про випадки, коли норма-

тивний припис сформульовано або поєднано з іншими приписами так, що виникає внутрішня суперечність, нелогічність або неоднозначність у правовій конструкції. На доктринальному рівні під логічною недосконалістю розуміють такі вади, як логічні суперечності, тавтології, невиправдане використання оціночних понять, незбалансованість абстрактності й конкретності викладу матеріалу тощо [6]. І.В. Суходубова відносить цей дефект до п'ятого виду дефектів законодавства, відзначаючи дисбаланс між абстрактним і казуїстичним способом викладення, надмір оцінних категорій і бланкетних диспозицій як ознаки логічної недосконалості правових норм [3, с. 92]. Іншими словами, закон може втрачати логічну стрункість, коли в ньому залишаються непогоджені між собою поняття, умови або наслідки.

Податкове законодавство є особливо чутливим до логічних вад, що зумовлено складністю предмета правового регулювання та багаторівневим характером податкових норм. Податковий кодекс України демонструє низку логічних недосконалостей, які негативно впливають на передбачуваність і цілісність податкового регулювання. Одним із найпоширеніших проявів таких вад є внутрішні суперечності між нормами Кодексу, коли різні статті встановлюють несумісні підходи до одного й того самого питання. Характерною є ситуація, коли одна норма пропонує певний порядок обчислення або сплати податку, тоді як інша передбачає інший, взаємовиключний механізм. Подібне неодноразово спостерігалось у регулюванні авансових внесків з податку на прибуток та порядку остаточного розрахунку за підсумками року. Інший приклад – встановлення різних розмірів штрафних санкцій за аналогічні правопорушення в окремих главах Кодексу, що створює дисбаланс між мірою відповідальності та характером порушення. Якщо такі суперечності очевидні, вони трансформуються у формальну правову колізію; у випадку ж прихованої несумісності правозастосувач опиняється перед необхідністю обрати одну з норм, не маючи чітких критеріїв такого вибору.

Ще однією формою логічної недосконалості є неоднозначність або казуїстичність законодавчих формулювань. Законодавець часто вдається до використання оціночних понять без належної конкретизації змістових критеріїв, таких як «розумний економічний зміст операції» чи «ділова мета». У низці випадків це супроводжується надмірною деталізацією окремих

ситуацій, що, з одного боку, створює враження повноти регулювання, а з іншого – призводить до втрати узагальнених принципів та нормативної логіки. Наприклад, у Податковому кодексі України доволі загально визначено поняття «безнадійний податковий борг», проте водночас наведено вичерпний перелік ситуацій, у яких можливе його списання. Така комбінація абстрактного визначення та надмірної конкретизації окремих випадків залишає нерегульованими проміжні ситуації, породжуючи простір для різночитань і правозастосовних труднощів. Подібна незбалансованість між абстракцією та казуїстикою є характерною ознакою логічної недосконалості податкових норм.

Окреме місце серед логічних дефектів посідають так звані логічні аберації – конструктивні помилки, у межах яких норма через хибне логічне структурування не досягає своєї мети або призводить до результатів, яких законодавець очевидно не мав на увазі. У податковому регулюванні такі ситуації виникають тоді, коли нечітка умова або неправильно сформульована диспозиція дозволяє платникам податків обходити податкові правила. У практиці зустрічалися випадки, коли поєднання норм про оподаткування доходів фізичних осіб створювало можливість уникнути оподаткування завдяки послідовності дій, формально охоплених різними положеннями Кодексу. Подібні логічні аберації зазвичай не є очевидними на етапі законотворчості й виявляються лише у правозастосовній діяльності – через виявлені ДПС або судами податкові схеми, побудовані на неузгодженості нормативного матеріалу, що демонструє недостатність логічної експертизи проєктів податкових законів та актуалізує потребу у запровадженні системної логіко-структурної перевірки нормативних актів ще до їх ухвалення.

Таким чином, логічні недосконалості податкового законодавства – внутрішні суперечності, неоднозначні формулювання та нормативні аберації – істотно підривають цілісність і ефективність податкового регулювання, ускладнюють тлумачення та відкривають можливості для зловживань. Їхнє усунення потребує поєднання якісної законодавчої техніки, глибоких логічних перевірок і розвитку доктринальної стабільності у податковому праві.

Логічна недосконалість зазвичай є наслідком суб'єктивних помилок законотворця – поспіху, недостатнього врахування усіх наслідків норми або компромісів при прийнятті закону. Є.М. Смичок відзначає, що якість судових рішень у подат-

кових спорах часто залежить від “нечіткого формулювання положень законів, а також від дефектів процесуального законодавства”, до яких належать і дефекти логічні [16, с. 140-143]. С.С. Пирога у своїх працях з податкового права акцентував, що логічна узгодженість податкових норм є передумовою їх правової визначеності: недосконалі конструкції породжують різночитання і спори. Зокрема, вона аналізувала ситуації, у яких некоректне або нечітке визначення бази оподаткування в Податковому кодексі України зумовлювало розмиття податкової бази та створювало передумови для зловживань з боку платників. Такі недоліки нормативного регулювання відкривали можливості для пошуку прогалин у законодавстві з метою мінімізації податкових зобов'язань або ухилення від оподаткування, що, у свою чергу, негативно впливало на стабільність податкової системи та ефективність фіскальної політики держави [17, с. 232]. Отже, логічна досконалість норм – необхідна умова справедливого та ефективного оподаткування.

Висновок. Узагальнюючи викладене, можна стверджувати, що надмірне дублювання норм, нераціональне розташування приписів та логічна недосконалість конструкцій є самостійними системними юридичними дефектами податкового законодавства, а не другорядними «редакційними» вадами. Вони безпосередньо підривають дію базових принципів, закріплених у ст. 4 ПК України, – законності, правової визначеності, стабільності, єдності податкової системи та презумпції правомірності рішень платника. Наявність таких дефектів створює простір для вибіркового й фіскально упередженого тлумачення норм, стимулює появу податкових схем, ускладнює діяльність ДПС і судів, знижує рівень довіри платників та їх готовність добровільно виконувати податкові обов'язки. Ефективне подолання зазначених вад можливе лише за умови системного нормативного «аудиту» Податкового кодексу України, удосконалення законодавчої техніки, запровадження обов'язкової логіко-структурної експертизи податкових законопроектів і формування сталої судової доктрини, орієнтованої на забезпечення цілісності, прозорості та передбачуваності податкового регулювання.

Список використаної літератури:

1. Бабкіна О.В., Волинка К.Г. Теорія держави і права у схемах і визначеннях Навч. посіб. К.: МАУП, 2004. 144 с.

2. Погребняк С. П. Колізії у законодавстві України та шляхи їх переборення : автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Харків : Національна юридична академія України ім. Ярослава Мудрого, 2001.
3. Суходубова І. В. с91 стабільність і динамізм законодавства: поняття, співвідношення, засоби забезпечення : монографія / І. в. суходубова ; [наук. ред. О. В. Петришин]. Х. : Право, 2016. 228 с.
4. Муніципально-правові колізії: загальнотеоретичний аспект: монографія. Ужгород, 2021. 419 с.
5. Лещенко О.В. Поняття, юридичні ознаки та види юридичних дефектів у податковому законодавстві. URL.: <https://dspace.onua.edu.ua/server/api/core/bitstreams/b77fa8db-4edb-4bdb-96b3-566467d33893/content>
6. Адміністрування податків і зборів. URL.: <https://i.factor.ua/ukr/journals/nibu/2011/august/issue-65/article-59064.html?srsltid=AfmBOooRIQ88DLyx91VyMQVmau-Old7D2LSzLkY1h6AAZEIDlqf43HFZ>
7. Мазур М. Принцип правової визначеності та зміни судової практики. URL.: <https://so.supreme.court.gov.ua/authors/607/pryntsypravovoi-vyznachenosti-ta-zminy-sudovoi-praktyky>
8. Крюкова І. Податки як елемент системи управління сталим розвитком. Економічний вісник Причорномор'я. 2024. URL: <https://doi.org/10.37000/ebbsl.2024.05.05>
9. Дмитрик О. О., Токарева К. О., Котенко А. М. Цифрові технології та їх вплив на платіжні системи. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2023. No 1. С. 718–722
10. Погребняк С. П. Колізії у законодавстві України та шляхи їх переборення: дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01 / С. П. Погребняк ; Нац. юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого. Х., 2001. 201 с.
11. Мушенко В. В. Основні терміни та поняття Податкового кодексу України : навч. посіб. К. : Ньюанс-де-Юре, 2011.
12. Ухвалений Закон, що спрощує реєстрацію і облік платників податків. URL: https://jurliga.ligazakon.net/news/100134_ukhvaleniy-zakon-shcho-sproshchu-restratsyu--oblk-platnikv-podatkv
13. Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо обліку та реєстрації платників податків та удосконалення деяких положень: Закон України від 24 жовтня 2013 року № 657-VII № 466-IX URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/657-18#Text>
14. Логвин А. В. Податковий контроль: проблемні питання. Legal education and science as the need of the hour: new european challenges. 2021. URL: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-148-0-32>

15. Гімон М. Правові позиції Верховного Суду у спрах про оподаткування в умовах воєнного стану. URL: https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/2022_prezent/2022_10_18_Gimon_05_07_2022.pdf
16. Кучерявенко М.П., Смичок Є.М. Процедурне регулювання виконання податкового обов'язку: проблемні аспекти при вирішенні судових спорів. *Судовий розгляд податкових і митних спорів: проблеми, виклики, пріоритети* : матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції, м. Київ, 4–5 липня 2019 р. Київ, 2019. С. 140–143
17. Пирога С. С. Правові проблеми, спричинені недо ліками податкового законодавства України. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2023. Т. 30. № 4. С. 228–240

Leshchenko O. V. Systemic Deficiencies of Legislative Technique in Tax Law: Types and Legal Characteristics

The article is devoted to a comprehensive study of systemic deficiencies of legislative technique in the tax law of Ukraine, which go beyond the traditionally analyzed collisions and gaps and include such defects as excessive duplication of norms, irrational arrangement of legal provisions and logical imperfection of normative structures. Based on theoretical and legal analysis, doctrinal sources and practice of application of the Tax Code of Ukraine, it is established that the mentioned defects are not purely editorial defects, but are systemic in nature and directly affect the effectiveness of tax regulation. It is proved that duplication of norms contributes to overloading the normative array and creating legal uncertainty; irrational arrangement of provisions violates the internal logic of the construction of the Tax Code of Ukraine, complicates the search and application of norms; logical imperfection of formulations leads to contradictory interpretations, normative aberrations and the emergence of opportunities for abuse. It is determined that these defects undermine the principles of legality, legal certainty, unity and stability of taxation, form the basis for selective law enforcement, worsen the quality of tax administration and reduce the level of taxpayers' trust in the state. The article substantiates the need for a systematic regulatory audit of tax legislation, improvement of the technique of rulemaking, implementation of logical and structural examination of tax bills and use of modern digital tools to identify defects at the stage of preparation of legislative acts. It is concluded that overcoming the described shortcomings is a key condition for improving the quality of tax regulation and ensuring predictability and fairness of the tax system of Ukraine.

Key words: tax legislation, legislative technique, legal defects, duplication of norms, logical imperfection, irrational arrangement of norms, legal certainty.

*Дата першого надходження рукопису до видання: 22.07.2025
Дата прийнятого до друку рукопису після рецензування: 27.08.2025
Дата публікації: 30.09.2025*